

CHAPTER

E-COMMERCE IN DEVELOPING COUNTRIES AND ITS ROLE IN UKRAINE'S INTERNATIONAL ECONOMIC INTEGRATION

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-670-6-33>

Valentin Susidenko

*Doctor of Economic Sciences,
Professor at the Department of Management, Entrepreneurship and Trade
Uzhhorod Trade and Economic Institute
of the State Trade and Economic University*

Oleksii Susidenko

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Summary

The rapid development of digital technologies has significantly transformed the structure of international trade and created new opportunities for economic cooperation between countries. E-commerce has become one of the most dynamic segments of the global economy, contributing to the expansion of cross-border trade, the development of digital platforms, and the integration of national markets into global value chains. The purpose of this study is to analyze the development of e-commerce in developing countries and to determine its significance for Ukraine's international economic integration. The research examines the theoretical foundations of e-commerce, the main models of digital trade, and the global trends shaping the modern digital economy. Particular attention is paid to the dynamics of e-commerce development in developing countries, including the role of digital infrastructure, internet penetration, logistics systems, and electronic payment mechanisms. Statistical data from international organizations such as UNCTAD, the World Bank, WTO, and other analytical sources are used to analyze the scale and growth of the global e-commerce market. The study also evaluates the current state of e-commerce development in Ukraine and identifies the key factors influencing its integration into international digital trade. The findings demonstrate that the expansion of e-commerce contributes to increasing the competitiveness of national economies, stimulating innovation, and strengthening participation in global economic processes. It is concluded that the further development of digital infrastructure, improvement of regulatory frameworks, and active participation in global digital markets can significantly enhance Ukraine's economic integration and its position in the international trading system.

Вступ

На початку XXI століття світова економіка зазнає глибоких трансформацій, пов'язаних із стрімким розвитком цифрових технологій, глобалізаційними процесами та формуванням нових моделей міжнародної економічної взаємодії. Одним із ключових напрямів таких змін є розвиток електронної торгівлі, яка стала важливим елементом сучасної цифрової економіки. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у торговельній діяльності суттєво змінює традиційні підходи до організації ринкових відносин, сприяє розширенню доступу до міжнародних ринків, зменшує транзакційні витрати та створює нові можливості для інтеграції національних економік у глобальну торговельну систему.

Електронна торгівля є одним із найдинамічніших сегментів світової економіки. За даними міжнародних аналітичних організацій, зокрема UNCTAD, Світового банку та Світової організації торгівлі, обсяги світового ринку електронної торгівлі демонструють стабільну тенденцію до зростання. Цифрові торговельні платформи, розвиток електронних платіжних систем, удосконалення логістичних мереж та підвищення рівня доступу до інтернету сприяють формуванню глобального цифрового ринку, який об'єднує виробників, постачальників та споживачів з різних країн світу. У цих умовах електронна торгівля виступає не лише інструментом реалізації товарів і послуг, а й важливим фактором міжнародної економічної інтеграції.

Особливого значення розвиток електронної торгівлі набуває для країн, що розвиваються. Для таких держав цифрові торговельні платформи створюють нові можливості виходу на міжнародні ринки без значних інвестицій у традиційну торговельну інфраструктуру. Електронна торгівля дозволяє малим та середнім підприємствам брати участь у міжнародній торгівлі, розширювати географію збуту продукції та інтегруватися у глобальні ланцюги створення вартості. Водночас розвиток електронної торгівлі у країнах, що розвиваються, супроводжується низкою викликів, серед яких недостатній рівень цифрової інфраструктури, обмежений доступ до сучасних технологій, нерівномірний розвиток логістичних систем та недосконалість нормативно-правового регулювання цифрової економіки.

Для України питання розвитку електронної торгівлі має особливу актуальність у контексті інтеграції до світового економічного простору та поглиблення співпраці з міжнародними партнерами. У сучасних умовах цифрова трансформація економіки є важливим фактором підвищення конкурентоспроможності держави, розвитку підприємництва та модернізації торговельної інфраструктури. Розширення використання електронних торговельних платформ, розвиток цифрових фінансових

інструментів та інтеграція у міжнародні цифрові ринки створюють нові можливості для українських підприємств у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Важливим чинником розвитку електронної торгівлі в Україні є також процеси економічної інтеграції з Європейським Союзом. Поглиблення економічних зв'язків, гармонізація нормативно-правової бази з європейськими стандартами, а також участь України у міжнародних цифрових ініціативах сприяють формуванню сприятливого середовища для розвитку електронної торгівлі. У цьому контексті електронна торгівля розглядається як один із інструментів посилення міжнародної економічної інтеграції України, що дозволяє розширити доступ українських підприємств до глобальних ринків, підвищити ефективність зовнішньоекономічної діяльності та стимулювати інноваційний розвиток економіки.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного аналізу розвитку електронної торгівлі у країнах, що розвиваються, та визначення її ролі у формуванні сучасних міжнародних економічних відносин. В умовах цифровізації глобальної економіки особливої ваги набуває дослідження факторів, що впливають на розвиток електронної торгівлі, а також оцінка її впливу на процеси економічної інтеграції держав.

Метою даного дослідження є аналіз сучасних тенденцій розвитку електронної торгівлі у країнах, що розвиваються, а також визначення її значення для міжнародної економічної інтеграції України. Для досягнення поставленої мети у роботі розглянуто теоретичні засади електронної торгівлі, проаналізовано глобальні тенденції розвитку цифрової торгівлі, досліджено особливості розвитку електронної торгівлі у країнах, що розвиваються, та визначено перспективи використання її потенціалу для посилення економічної інтеграції України у світову економічну систему.

1. Теоретичні засади та глобальні тенденції розвитку електронної торгівлі

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується активною цифровою трансформацією економічних процесів, що зумовлено стрімким поширенням інформаційно-комунікаційних технологій, розвитком глобальних телекомунікаційних мереж та інтенсивним використанням інтернет-платформ у господарській діяльності. У цих умовах електронна торгівля стала одним із ключових елементів функціонування цифрової економіки та важливим інструментом трансформації традиційних торговельних відносин. Її розвиток сприяє формуванню нових моделей організації бізнесу, зміні структури

міжнародної торгівлі та розширенню доступу підприємств і споживачів до глобальних ринків.

У науковій літературі електронна торгівля розглядається як комплекс економічних відносин, пов'язаних із здійсненням торговельних операцій за допомогою електронних засобів зв'язку, передусім мережі Інтернет. За визначенням Конференції ООН з торгівлі та розвитку, електронна торгівля охоплює всі процеси купівлі-продажу товарів і послуг, що здійснюються із використанням цифрових технологій, включаючи електронні платіжні системи, інформаційні платформи, цифрові канали комунікації та логістичні інформаційні системи. Світова організація торгівлі трактує електронну торгівлю як виробництво, розповсюдження, маркетинг, продаж або доставку товарів і послуг, що здійснюються за допомогою електронних засобів. Таким чином, електронна торгівля виступає не лише формою реалізації товарів і послуг, але й складною системою взаємодії між виробниками, постачальниками, посередниками та споживачами у цифровому середовищі.

Формування електронної торгівлі стало результатом поєднання кількох важливих технологічних та економічних процесів [5, с. 114]. До них належать поширення широкосмугового доступу до Інтернету, розвиток мобільних технологій, удосконалення електронних платіжних систем, розвиток логістичних мереж та поява цифрових платформ, які забезпечують взаємодію між учасниками ринку. Сукупність цих факторів сприяла формуванню нових економічних моделей, що базуються на використанні цифрових каналів комунікації та автоматизації торговельних процесів.

У сучасній цифровій економіці електронна торгівля охоплює різні форми взаємодії між економічними суб'єктами. Найбільш поширеними моделями електронної торгівлі є взаємодія між підприємствами, взаємодія між підприємствами та споживачами, а також взаємодія між окремими споживачами [1, с. 45]. У рамках моделі взаємодії між підприємствами електронна торгівля використовується для здійснення оптових закупівель, координації виробничих процесів, управління ланцюгами постачання та організації корпоративних торговельних операцій. Саме цей сегмент становить найбільшу частку електронної торгівлі у світовій економіці, оскільки значна частина торговельних операцій між компаніями здійснюється через електронні системи управління закупівлями, цифрові торговельні майданчики та автоматизовані системи обміну даними.

Важливим сегментом електронної торгівлі є взаємодія між підприємствами та кінцевими споживачами. Ця модель набула особливо швидкого розвитку у зв'язку із поширенням інтернет-магазинів, маркетплейсів та мобільних додатків для онлайн-покупок. Електронні

торговельні платформи дозволяють підприємствам пропонувати продукцію широкому колу споживачів незалежно від географічних обмежень. Розвиток цифрових технологій суттєво змінив поведінку споживачів, які дедалі частіше надають перевагу онлайн-покупкам завдяки їх зручності, швидкості та можливості порівнювати ціни та характеристики товарів у режимі реального часу.

Ще одним важливим сегментом електронної торгівлі є взаємодія між споживачами. У цьому випадку цифрові платформи виступають посередниками, що забезпечують комунікацію між продавцями та покупцями, створюючи можливість для здійснення торговельних операцій без участі традиційних торговельних посередників. Такий формат торгівлі сприяє формуванню нових економічних моделей, які базуються на принципах спільного використання ресурсів та розвитку цифрових спільнот.

Розвиток електронної торгівлі суттєво змінює структуру економічних відносин у глобальному масштабі. Використання цифрових технологій дозволяє зменшити транзакційні витрати, прискорити процес укладання торговельних угод та підвищити ефективність управління ланцюгами постачання. Крім того, електронна торгівля сприяє підвищенню прозорості ринку, розширенню конкуренції та створенню нових можливостей для розвитку підприємництва.

Упродовж останніх двох десятиліть електронна торгівля перетворилася на один із найдинамічніших секторів світової економіки. Активне впровадження цифрових технологій, поширення інтернету, розвиток мобільних пристроїв та електронних платіжних систем сприяли формуванню глобального цифрового торговельного середовища, у якому підприємства та споживачі отримали можливість здійснювати торговельні операції незалежно від географічних кордонів. У результаті цього процесу електронна торгівля стала важливим інструментом розвитку міжнародної економічної інтеграції та формування глобальних ринків товарів і послуг.

Динаміка розвитку глобального ринку електронної торгівлі свідчить про його стабільне та швидке зростання. За даними міжнародних аналітичних агентств та статистичних досліджень, обсяги електронної торгівлі у світі зростають значно швидше, ніж традиційна роздрібна торгівля. Основними факторами такого зростання є підвищення рівня цифрової грамотності населення, збільшення кількості користувачів мережі Інтернет, розвиток мобільних технологій та удосконалення логістичних систем доставки товарів.

Згідно з аналітичними даними міжнародної статистичної платформи Statista та дослідженнями Конференції ООН з торгівлі та розвитку, протягом останніх років спостерігається стійка тенденція до збільшення

обсягів світового ринку електронної торгівлі. У 2019 році обсяг глобальних продажів у сфері електронної комерції становив приблизно 3,35 трильйона доларів США, тоді як у 2023 році цей показник перевищив 6,3 трильйона доларів. Таким чином, за відносно короткий період обсяг електронної торгівлі у світі зріс майже вдвічі, що свідчить про швидку цифровізацію торговельних процесів та зростання ролі електронних платформ у глобальній економіці.

Важливу роль у розвитку глобального ринку електронної торгівлі відіграє регіональна структура електронних продажів. Різні регіони світу демонструють неоднакові темпи розвитку цифрової торгівлі, що пояснюється відмінностями у рівні розвитку цифрової інфраструктури, доступності інтернету, купівельній спроможності населення та ступені розвитку логістичних систем.

Найбільший обсяг електронної торгівлі зосереджений в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, де домінуючу роль відіграє Китай. Китайський ринок електронної комерції є найбільшим у світі і характеризується високим рівнем цифровізації економіки, широким використанням мобільних платіжних систем та активним розвитком електронних торговельних платформ. Значний вплив на розвиток електронної торгівлі у цьому регіоні мають такі цифрові гіганти, як Alibaba, JD.com та Tencent [6].

У Північній Америці ключову роль у розвитку електронної торгівлі відіграють Сполучені Штати Америки, де сформувалася потужна екосистема цифрових платформ, логістичних компаній та електронних платіжних систем. Значну роль у розвитку цього сектору відіграють такі компанії, як Amazon, eBay, Walmart та Shopify.

Європейський ринок електронної торгівлі також демонструє стабільне зростання, що пов'язано із розвитком цифрової інфраструктури, інтеграцією ринків у межах Європейського Союзу та високим рівнем цифрової грамотності населення. Водночас розвиток електронної торгівлі у країнах Європи супроводжується активним удосконаленням нормативно-правової бази, спрямованої на регулювання цифрових ринків та забезпечення захисту прав споживачів.

Сучасний розвиток світової економіки характеризується поглибленням процесів цифровізації, що суттєво змінює традиційні механізми функціонування міжнародної торгівлі. Одним із ключових елементів цих трансформацій є електронна торгівля, яка стала важливим інструментом інтеграції національних економік у глобальний економічний простір. Завдяки використанню цифрових технологій електронна торгівля сприяє зниженню транзакційних витрат, підвищенню швидкості обміну інформацією та оптимізації логістичних процесів, що суттєво підвищує ефективність міжнародних торговельних операцій.

Традиційна модель міжнародної торгівлі передбачала складну систему посередників, значні часові витрати на укладання контрактів та обмежені можливості для малих і середніх підприємств виходити на зовнішні ринки. У таких умовах доступ до міжнародної торгівлі був значною мірою сконцентрований у великих транснаціональних корпораціях, які мали необхідні фінансові ресурси та розвинену міжнародну інфраструктуру. Поява електронної торгівлі суттєво змінила цю ситуацію. Використання цифрових платформ дозволило підприємствам різного масштабу отримати доступ до глобальних ринків без необхідності створення фізичних торговельних представництв у різних країнах [9].

Значний вплив електронної торгівлі на міжнародну економіку пов'язаний із розвитком глобальних цифрових платформ, які виступають ключовими посередниками між виробниками та споживачами. Такі платформи створюють цифрові торговельні екосистеми, що об'єднують мільйони продавців і покупців з різних країн світу. Вони забезпечують функціонування міжнародних торговельних операцій, включаючи пошук товарів, укладання угод, здійснення електронних платежів та організацію логістики. У результаті цього значно спрощується процес виходу підприємств на міжнародні ринки та розширюються можливості участі у глобальних економічних процесах.

Особливо важливою є роль електронної торгівлі у розвитку транскордонної торгівлі. Завдяки використанню цифрових технологій споживачі отримують можливість купувати товари безпосередньо у виробників або продавців з інших країн, що суттєво розширює географію міжнародних торговельних відносин. Транскордонна електронна торгівля сприяє зростанню міжнародного товарообороту, підвищує рівень конкуренції на глобальних ринках та стимулює розвиток нових бізнес-моделей.

Електронна торгівля також відіграє важливу роль у формуванні та розвитку глобальних ланцюгів створення вартості. У сучасній світовій економіці виробництво товарів і послуг дедалі частіше організовується у вигляді складних міжнародних виробничих мереж, у яких різні етапи виробничого процесу розміщуються у різних країнах залежно від їхніх економічних переваг. Цифрові технології забезпечують координацію цих процесів, дозволяючи підприємствам ефективно управляти виробництвом, логістикою та реалізацією продукції у глобальному масштабі.

Важливу роль у цьому процесі відіграють електронні торговельні платформи, які дозволяють підприємствам інтегруватися у міжнародні виробничі мережі та забезпечують швидкий обмін інформацією між учасниками ланцюгів постачання. Використання цифрових систем управління логістикою дозволяє оптимізувати маршрути транспорту-

вання товарів, скорочувати час доставки та знижувати витрати на зберігання продукції. У результаті цього підвищується ефективність функціонування глобальних ланцюгів створення вартості та зростає їхня гнучкість.

Аналіз сучасних тенденцій розвитку міжнародної торгівлі свідчить про те, що електронна торгівля поступово стає важливою складовою глобальної торговельної системи. За даними міжнародних економічних досліджень, значна частина світового товарообороту вже пов'язана із використанням цифрових платформ та електронних торговельних систем. У цьому контексті важливою характеристикою сучасної міжнародної торгівлі є зростання ролі цифрових каналів комунікації між підприємствами, постачальниками та споживачами.

Крім того, розвиток електронної торгівлі сприяє підвищенню рівня конкуренції на міжнародних ринках. Цифрові платформи створюють більш відкриті умови для доступу до торговельних операцій, що дозволяє підприємствам різного масштабу конкурувати на глобальному рівні. У результаті цього підвищується ефективність функціонування міжнародних ринків, зростає якість продукції та стимулюється впровадження інновацій.

2. Сучасний стан та тенденції розвитку електронної торгівлі у країнах, що розвиваються

У сучасних умовах глобальної цифровізації економіки країни, що розвиваються, дедалі активніше інтегруються у світову систему електронної торгівлі. Розвиток цифрових технологій, поширення доступу до мережі Інтернет, зростання використання мобільних пристроїв та розвиток електронних платіжних систем сприяли формуванню нових можливостей для розвитку електронної комерції у цих країнах. У результаті електронна торгівля стала одним із важливих факторів економічного зростання, модернізації торговельної інфраструктури та інтеграції національних економік у глобальні ринки.

Особливістю розвитку електронної торгівлі у країнах, що розвиваються, є її швидкі темпи зростання. На відміну від розвинених країн, де ринок електронної торгівлі вже досяг значного рівня насичення, у багатьох країнах Азії, Латинської Америки та Африки цей сектор перебуває на етапі активного становлення. Саме тому темпи зростання електронної комерції у країнах, що розвиваються, часто перевищують аналогічні показники у розвинених економіках.

За даними міжнародних досліджень UNCTAD та Світового банку, найбільш динамічний розвиток електронної торгівлі спостерігається у країнах Південно-Східної Азії, Індії, Китаї, Бразилії та Мексиці. Значну роль у цьому процесі відіграє розвиток цифрових торговельних

платформ, які забезпечують доступ до електронних ринків для широкого кола підприємств та споживачів. У багатьох країнах, що розвиваються, електронна торгівля стала одним із ключових драйверів розвитку малого та середнього бізнесу, оскільки дозволяє підприємствам виходити на національні та міжнародні ринки без значних інвестицій у фізичну торговельну інфраструктуру [7, с. 153].

Структура електронної торгівлі у країнах, що розвиваються, має свої специфічні особливості. У більшості таких країн значну частку електронних торговельних операцій становить сегмент B2C, що пояснюється активним розвитком інтернет-магазинів та маркетплейсів. Водночас значну роль відіграють мобільні платформи електронної торгівлі, оскільки у багатьох країнах, що розвиваються, мобільні пристрої є основним засобом доступу до Інтернету. Саме тому мобільна комерція стала важливою складовою розвитку електронної торгівлі у цих країнах.

Особливістю розвитку електронної торгівлі у країнах, що розвиваються, є також активне використання соціальних мереж як каналів реалізації товарів і послуг. У багатьох країнах платформи соціальних мереж виконують функцію електронних торговельних майданчиків, що дозволяє підприємствам здійснювати продаж продукції без створення окремих інтернет-магазинів. Така модель електронної торгівлі отримала назву соціальної комерції і стала важливим елементом цифрової економіки у країнах із високим рівнем використання мобільних технологій.

Розвиток електронної торгівлі у країнах, що розвиваються, зумовлений сукупністю взаємопов'язаних факторів, серед яких особливу роль відіграють інституційні, економічні та технологічні умови функціонування цифрової економіки. Саме поєднання цих факторів формує середовище, у якому електронна комерція може розвиватися, інтегруватися у глобальні ринки та забезпечувати економічне зростання. У сучасних умовах електронна торгівля розглядається не лише як новий канал реалізації товарів і послуг, але й як важливий інструмент структурної модернізації економіки, підвищення ефективності бізнес-процесів та розширення можливостей міжнародної економічної співпраці.

Одним із ключових чинників розвитку електронної торгівлі у країнах, що розвиваються, є інституційне середовище, яке визначає правила функціонування цифрових ринків та формує правові механізми регулювання електронних торговельних операцій. Наявність сучасної нормативно-правової бази, що регулює електронні платежі, цифрову ідентифікацію, електронний документообіг та захист персональних даних, є важливою передумовою для формування довіри до електронної торгівлі. У багатьох країнах, що розвиваються, уряди активно

впроваджують національні стратегії цифрової трансформації економіки, спрямовані на розвиток електронної комерції, підтримку цифрового підприємництва та інтеграцію національних економік у глобальні цифрові ринки.

Важливим елементом інституційного середовища є розвиток системи регулювання електронної комерції на міжнародному рівні. У сучасних умовах значна частина електронних торговельних операцій має транскордонний характер, що потребує координації національних регуляторних механізмів із міжнародними стандартами. У цьому контексті важливу роль відіграють міжнародні організації, такі як Світова організація торгівлі, Конференція ООН з торгівлі та розвитку та Світовий банк, які розробляють рекомендації щодо розвитку цифрової торгівлі та сприяють формуванню глобальних правил функціонування електронних ринків. Для багатьох країн, що розвиваються, гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами є важливою умовою інтеграції у глобальну систему електронної торгівлі.

Не менш важливим чинником розвитку електронної торгівлі є економічне середовище, яке визначає рівень платоспроможного попиту на цифрові товари та послуги, а також можливості підприємств інвестувати у розвиток електронних торговельних платформ. Рівень доходів населення, структура споживчих витрат, доступність фінансових ресурсів та стан фінансової системи суттєво впливають на темпи розвитку електронної комерції. У країнах, що розвиваються, зростання середнього класу та підвищення рівня урбанізації створюють сприятливі умови для збільшення попиту на електронні торговельні послуги. У результаті цього електронна торгівля стає важливим сегментом національних економік та сприяє формуванню нових секторів економічної діяльності.

Особливу роль у розвитку електронної торгівлі відіграє фінансова інфраструктура. Наявність ефективних електронних платіжних систем є необхідною умовою функціонування цифрових торговельних платформ [6]. У багатьох країнах, що розвиваються, значна частина населення не має доступу до традиційних банківських послуг, що обмежує використання електронних платежів. Водночас розвиток мобільних фінансових сервісів дозволяє частково вирішити цю проблему. Мобільні платіжні системи, електронні гаманці та цифрові фінансові платформи забезпечують доступ до фінансових послуг для широких верств населення, що сприяє розширенню використання електронної торгівлі [8].

Суттєвий вплив на розвиток електронної торгівлі має також рівень розвитку технологічної інфраструктури. Поширення широкопasmового доступу до Інтернету, розвиток мобільних мереж зв'язку та доступність цифрових пристроїв створюють технічну основу для функціонування

електронної комерції. У країнах, що розвиваються, саме мобільні технології стали одним із ключових факторів розвитку електронної торгівлі, оскільки для значної частини населення смартфон є основним засобом доступу до мережі Інтернет. Це зумовило швидке поширення мобільної комерції та формування нових моделей цифрового споживання.

Важливим технологічним фактором розвитку електронної торгівлі є використання сучасних інформаційних технологій у сфері управління бізнес-процесами. Застосування хмарних сервісів, систем управління великими даними, штучного інтелекту та автоматизованих логістичних систем дозволяє підприємствам оптимізувати процеси управління електронними торговельними платформами та підвищувати ефективність обслуговування клієнтів. Цифрові технології також сприяють підвищенню прозорості торговельних операцій та забезпечують можливість аналізу поведінки споживачів, що дозволяє підприємствам адаптувати свою маркетингову стратегію до потреб ринку.

Окремої уваги потребує вплив соціальних та культурних факторів на розвиток електронної торгівлі. Рівень довіри населення до електронних платежів, рівень цифрової грамотності та готовність споживачів використовувати онлайн-платформи для здійснення покупок суттєво впливають на темпи розвитку електронної комерції [4, с. 27]. У країнах, що розвиваються, важливу роль відіграють освітні програми, спрямовані на підвищення цифрових навичок населення та формування культури використання цифрових технологій.

Електронна торгівля у сучасних умовах виступає одним із ключових факторів трансформації міжнародної торговельної системи та структури глобальних економічних відносин. Активне впровадження цифрових технологій у торговельну діяльність суттєво змінює традиційні механізми організації міжнародної торгівлі, формує нові канали взаємодії між виробниками та споживачами, а також сприяє інтеграції національних економік у глобальні ринки. Для країн, що розвиваються, розвиток електронної торгівлі відкриває нові можливості для участі у міжнародних економічних процесах, оскільки дозволяє підприємствам виходити на зовнішні ринки без значних інвестицій у фізичну торговельну інфраструктуру.

Однією з ключових тенденцій сучасної міжнародної економіки є зростання ролі цифрових торговельних платформ у формуванні міжнародних торговельних потоків. Цифрові платформи виконують функцію глобальних посередників між виробниками, постачальниками та споживачами, забезпечуючи можливість здійснення торговельних операцій у режимі реального часу. Завдяки використанню таких платформ значно скорочуються транзакційні витрати, спрощується

процес пошуку партнерів та укладання контрактів, а також підвищується прозорість міжнародних торговельних операцій.

Важливим напрямом впливу електронної торгівлі на міжнародну економіку є розвиток транскордонної електронної торгівлі, яка передбачає здійснення онлайн-покупок між споживачами та підприємствами з різних країн. У цьому сегменті електронна торгівля сприяє формуванню нових торговельних потоків, що не завжди відображаються у традиційній статистиці міжнародної торгівлі. Транскордонна електронна торгівля дозволяє споживачам отримувати доступ до широкого асортименту товарів і послуг, вироблених у різних країнах світу, що сприяє підвищенню рівня конкуренції на глобальних ринках та стимулює розвиток міжнародної спеціалізації.

Для країн, що розвиваються, транскордонна електронна торгівля має особливе значення, оскільки дозволяє підприємствам долати традиційні бар'єри входу на міжнародні ринки. У традиційній моделі міжнародної торгівлі вихід на зовнішні ринки вимагав значних фінансових ресурсів, створення розгалуженої мережі дистрибуції та налагодження складних логістичних систем. Використання електронних торговельних платформ значно спрощує цей процес, дозволяючи підприємствам здійснювати продаж продукції у глобальному масштабі через цифрові канали комунікації.

Суттєвий вплив електронної торгівлі спостерігається і на функціонування глобальних ланцюгів створення вартості. У сучасній світовій економіці виробництво товарів і послуг дедалі частіше організовується у вигляді міжнародних виробничих мереж, у межах яких різні етапи виробничого процесу розміщуються у різних країнах залежно від їхніх економічних переваг. Електронна торгівля забезпечує координацію цих процесів, дозволяючи підприємствам ефективно управляти виробництвом, логістикою та реалізацією продукції у глобальному масштабі.

Цифрові технології сприяють підвищенню ефективності управління глобальними ланцюгами постачання, оскільки забезпечують можливість обміну інформацією між учасниками виробничих мереж у режимі реального часу. Використання електронних систем управління логістикою дозволяє підприємствам оптимізувати маршрути транспортування товарів, скорочувати час доставки продукції та зменшувати витрати на її зберігання. У результаті цього підвищується ефективність функціонування глобальних виробничих систем та зростає їхня гнучкість у реагуванні на зміни кон'юнктури світових ринків.

Важливою особливістю впливу електронної торгівлі на міжнародну економіку є зростання ролі малого та середнього бізнесу у міжнародній торгівлі. Завдяки використанню цифрових платформ малі підприємства

отримують можливість брати участь у глобальних торговельних процесах та інтегруватися у міжнародні виробничі мережі. Це сприяє диверсифікації структури міжнародної торгівлі та підвищує рівень конкуренції на глобальних ринках.

Крім того, розвиток електронної торгівлі сприяє зміні географічної структури міжнародних торговельних потоків. Якщо раніше основна частина світової торгівлі була зосереджена між розвиненими країнами, то сьогодні дедалі більшу роль у міжнародних економічних відносинах відіграють країни, що розвиваються. Активний розвиток електронної комерції у країнах Азії, Латинської Америки та Африки сприяє формуванню нових центрів економічного зростання та змінює баланс сил у глобальній торговельній системі.

Аналіз наведених статистичних даних свідчить про те, що країни, що розвиваються, поступово стають важливими учасниками глобального ринку електронної торгівлі. Зростання кількості онлайн-покупців, поширення мобільних технологій та розвиток цифрових платформ сприяють формуванню нових міжнародних торговельних потоків, які охоплюють значну частину світового товарообороту.

3. Значення електронної торгівлі для міжнародної економічної інтеграції України

У сучасних умовах розвитку глобальної цифрової економіки електронна торгівля відіграє важливу роль у трансформації національних економічних систем, модернізації торговельної інфраструктури та розширенні можливостей міжнародної економічної інтеграції. Для України розвиток електронної комерції має стратегічне значення, оскільки сприяє підвищенню конкурентоспроможності національного бізнесу, стимулює розвиток підприємництва та забезпечує доступ українських компаній до міжнародних ринків. Поширення інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток цифрових платформ та електронних платіжних систем створили передумови для формування динамічного сегмента електронної торгівлі в Україні.

Протягом останнього десятиліття український ринок електронної торгівлі демонструє стабільну тенденцію до зростання. Згідно з аналітичними дослідженнями міжнародних статистичних платформ та національних дослідницьких центрів, обсяги онлайн-продажів в Україні щороку збільшуються, що зумовлено як технологічними, так і соціально-економічними факторами. Важливим стимулом розвитку електронної комерції стало активне поширення мережі Інтернет, зростання кількості користувачів цифрових сервісів та поступова зміна споживчої поведінки населення. Якщо на початку 2010-х років електронна торгівля займала

відносно незначну частку роздрібного товарообороту, то сьогодні вона стала одним із найбільш динамічних секторів українського ринку.

Важливим фактором розвитку електронної торгівлі є рівень проникнення Інтернету серед населення. За оцінками міжнародних дослідницьких організацій, у 2023 році доступ до мережі Інтернет мали понад 80 % громадян України. Зростання кількості користувачів цифрових технологій створює сприятливі умови для розвитку електронної комерції, оскільки саме доступ до Інтернету є базовою передумовою здійснення онлайн-покупок. Крім того, значну роль у розвитку електронної торгівлі відіграє поширення мобільних пристроїв. Сьогодні значна частина онлайн-покупок в Україні здійснюється саме через смартфони, що сприяє активному розвитку мобільної комерції.

Суттєвий вплив на розвиток електронної торгівлі в Україні має діяльність національних електронних торговельних платформ. В Україні сформувався досить розвинений сегмент маркетплейсів та інтернет-магазинів, які забезпечують взаємодію між продавцями та споживачами у цифровому середовищі [3, с. 95]. Серед найбільш відомих українських платформ можна назвати Rozetka, Prom.ua, OLX, Epicentr Market та інші електронні торговельні майданчики. Вони створюють ефективні канали збуту товарів та послуг, забезпечують доступ підприємств до широкої аудиторії споживачів та сприяють розвитку малого і середнього бізнесу.

Окремої уваги заслуговує розвиток інфраструктури електронних платежів, яка є важливою складовою функціонування електронної торгівлі. В Україні активно розвиваються електронні платіжні системи, банківські онлайн-сервіси та мобільні платіжні додатки, що забезпечують швидке та безпечно здійснення фінансових операцій у цифровому середовищі. Важливу роль у цьому процесі відіграють національні банки та фінансові установи, які впроваджують сучасні цифрові технології та розширюють можливості використання безготівкових платежів.

Крім фінансової інфраструктури, значний вплив на розвиток електронної торгівлі має логістична система. Ефективна організація доставки товарів є одним із ключових факторів успішного функціонування електронної комерції. В Україні сформувалася розвинена система логістичних операторів, які забезпечують транспортування та доставку товарів у різні регіони країни. Особливо важливу роль у розвитку електронної торгівлі відіграють компанії «Нова пошта», «Укрпошта», «Meest Express» та інші логістичні оператори, які створюють інфраструктуру для швидкої та надійної доставки товарів.

Разом із тим розвиток електронної торгівлі в Україні відбувається в умовах певних викликів та обмежень. До них належать нерівномірний розвиток цифрової інфраструктури у різних регіонах країни, недостатній рівень розвитку логістичних мереж у сільській місцевості, а також

обмежений доступ частини населення до електронних фінансових послуг. Додатковим фактором впливу на розвиток електронної комерції стали економічні та соціальні наслідки повномасштабної війни, які призвели до порушення логістичних ланцюгів, зниження купівельної спроможності населення та загального зниження економічної активності.

Водночас навіть в умовах воєнного стану електронна торгівля продовжує демонструвати відносну стійкість та адаптивність до кризових умов. Багато українських підприємств активно використовують цифрові канали продажу для підтримання економічної діяльності та збереження доступу до ринків збуту. Крім того, електронна торгівля сприяє розвитку нових бізнес-моделей, які базуються на використанні цифрових технологій та онлайн-платформ.

Перспективи розвитку електронної торгівлі в Україні значною мірою пов'язані з подальшою цифровізацією економіки, розвитком інноваційних технологій та інтеграцією України у глобальний цифровий ринок. У процесі європейської інтеграції Україна поступово гармонізує своє законодавство у сфері електронної комерції з нормативно-правовими актами Європейського Союзу. Це створює сприятливі умови для розвитку цифрових ринків та полегшує доступ українських підприємств до європейського економічного простору.

Подальший розвиток електронної торгівлі в Україні також пов'язаний із впровадженням сучасних цифрових технологій, таких як штучний інтелект, великі дані, автоматизовані логістичні системи та хмарні сервіси [2, с. 118]. Використання цих технологій дозволяє підприємствам підвищувати ефективність управління бізнес-процесами, оптимізувати взаємодію зі споживачами та розширювати можливості для розвитку електронної комерції.

У сучасних умовах розвитку цифрової економіки інтеграція національних економік у глобальні електронні торговельні платформи стає важливим фактором розвитку міжнародної торгівлі та економічної співпраці між країнами. Електронні торговельні платформи формують нову інфраструктуру міжнародних економічних відносин, яка забезпечує взаємодію між виробниками, постачальниками та споживачами у глобальному цифровому середовищі. Для України участь у глобальних цифрових ринках є важливим напрямом розвитку зовнішньоекономічної діяльності, оскільки дозволяє підприємствам розширювати географію експорту, зменшувати витрати на вихід на міжнародні ринки та підвищувати конкурентоспроможність національної продукції.

У процесі цифровізації міжнародної торгівлі електронні платформи поступово перетворюються на ключові інструменти організації глобальних торговельних операцій. Вони створюють цифрові екосистеми, які поєднують виробників, продавців, логістичні компанії,

фінансові установи та споживачів у єдиному інформаційному середовищі. Завдяки використанню таких платформ значно спрощується процес пошуку партнерів, укладання контрактів, здійснення платежів та організації доставки товарів. У результаті цього міжнародна торгівля стає більш доступною для підприємств різного масштабу, включаючи малі та середні підприємства.

Українські підприємства дедалі активніше використовують можливості глобальних електронних торговельних платформ для реалізації продукції на міжнародних ринках. Серед найбільш популярних міжнародних платформ, через які українські компанії здійснюють продаж товарів і послуг, можна виділити Amazon, eBay, Alibaba, Etsy та інші цифрові торговельні майданчики. Використання таких платформ дозволяє українським виробникам безпосередньо виходити на міжнародні ринки та взаємодіяти зі споживачами з різних країн світу. Це сприяє розширенню експортних можливостей українських підприємств та формуванню нових каналів реалізації продукції.

Особливу роль у цьому процесі відіграє розвиток транскордонної електронної торгівлі. Транскордонні електронні продажі дозволяють українським компаніям реалізовувати продукцію іноземним споживачам без необхідності створення фізичних торговельних представництв у інших країнах. У результаті цього значно скорочуються витрати на вихід на міжнародні ринки, що створює сприятливі умови для розвитку експортної діяльності малого та середнього бізнесу. Саме підприємства цього сектору активно використовують цифрові платформи для реалізації продукції за кордоном.

Важливим напрямом інтеграції України у глобальні цифрові ринки є розвиток цифрової інфраструктури, яка забезпечує функціонування електронної торгівлі. До основних елементів такої інфраструктури належать телекомунікаційні мережі, електронні платіжні системи, логістичні сервіси та цифрові платформи управління торговельними операціями. В Україні поступово формується сучасна цифрова інфраструктура, що дозволяє підприємствам здійснювати електронні торговельні операції у глобальному масштабі.

Особливе значення для розвитку електронної торгівлі має розвиток системи електронних платежів. Використання банківських онлайн-сервісів, електронних гаранцій та міжнародних платіжних систем дозволяє забезпечити швидке та безпечне здійснення фінансових операцій між учасниками електронної торгівлі. Наявність ефективної фінансової інфраструктури є важливою передумовою інтеграції українських підприємств у глобальні цифрові торговельні платформи.

Не менш важливим елементом інтеграції України у глобальні електронні ринки є розвиток логістичної інфраструктури. Ефективна

система транспортування та доставки товарів забезпечує можливість швидкого виконання міжнародних замовлень та підвищує рівень довіри споживачів до електронної торгівлі. Українські логістичні оператори поступово інтегруються у міжнародні транспортні та поштові мережі, що створює передумови для розвитку транскордонної електронної торгівлі.

Окрему роль у процесі інтеграції України у глобальні цифрові ринки відіграє європейська економічна інтеграція. У рамках процесу зближення з Європейським Союзом Україна поступово гармонізує своє законодавство у сфері електронної комерції, цифрових послуг та захисту персональних даних із нормативними актами ЄС. Це сприяє створенню прозорого та передбачуваного регуляторного середовища для розвитку електронної торгівлі та полегшує доступ українських підприємств до європейських ринків.

Важливим напрямом інтеграції України у глобальні цифрові ринки є розвиток цифрового підприємництва. Використання сучасних цифрових технологій дозволяє українським компаніям створювати інноваційні бізнес-моделі, що базуються на використанні електронних платформ, онлайн-сервісів та цифрових маркетингових інструментів. Це сприяє формуванню нових секторів економічної діяльності та підвищує конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародних ринках.

Разом з тим процес інтеграції України у глобальні електронні торговельні платформи супроводжується певними викликами. До них належать недостатній рівень розвитку цифрової інфраструктури у деяких регіонах, складність митних процедур у сфері міжнародної електронної торгівлі, а також необхідність адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів цифрової економіки. Крім того, важливим завданням є підвищення рівня цифрової грамотності підприємців та формування навичок використання електронних торговельних платформ для розвитку експортної діяльності.

У сучасних умовах розвитку цифрової економіки електронна торгівля стає одним із ключових інструментів посилення міжнародної економічної інтеграції держав. Використання цифрових технологій у торговельній діяльності дозволяє національним підприємствам значно розширювати географію економічних зв'язків, підвищувати ефективність зовнішньоекономічної діяльності та інтегруватися у глобальні ланцюги створення вартості. Для України розвиток електронної торгівлі має особливе значення, оскільки він відкриває нові можливості для модернізації національної економіки, підвищення її конкурентоспроможності та розширення участі у міжнародній торгівлі.

Використання потенціалу електронної торгівлі дозволяє українським підприємствам значно спростити процес виходу на міжнародні ринки.

Завдяки електронним торговельним платформам підприємства можуть реалізовувати продукцію споживачам з різних країн світу без необхідності створення фізичної торговельної інфраструктури за кордоном. Це особливо важливо для малого та середнього бізнесу, який отримує можливість брати участь у міжнародній торгівлі, використовуючи цифрові канали комунікації та електронні платформи.

Одним із важливих напрямів використання потенціалу електронної торгівлі є розвиток цифрового експорту. Українські підприємства дедалі активніше використовують міжнародні електронні платформи для реалізації продукції на зовнішніх ринках. Це дозволяє розширювати структуру українського експорту, збільшувати частку товарів із високою доданою вартістю та диверсифікувати зовнішньоекономічні зв'язки. Крім того, електронна торгівля сприяє розвитку нових секторів економіки, зокрема цифрових послуг, програмного забезпечення та креативних індустрій.

Важливу роль у розвитку електронної торгівлі відіграє формування сучасної цифрової інфраструктури. Розвиток телекомунікаційних мереж, поширення широкопasmового доступу до Інтернету, впровадження сучасних цифрових технологій та розвиток електронних платіжних систем створюють необхідні умови для функціонування електронної комерції. Для України особливо важливим є розвиток цифрової інфраструктури у регіонах, що дозволить забезпечити рівний доступ підприємств до електронних торговельних платформ.

Ще одним важливим напрямом використання потенціалу електронної торгівлі є інтеграція українських підприємств у глобальні ланцюги створення вартості. У сучасній міжнародній економіці виробництво товарів і послуг дедалі частіше організовується у вигляді міжнародних виробничих мереж, у яких різні етапи виробничого процесу розміщуються у різних країнах. Електронна торгівля забезпечує ефективну координацію цих процесів, дозволяючи підприємствам взаємодіяти з партнерами з різних країн світу у режимі реального часу.

Суттєвий потенціал для розвитку електронної торгівлі пов'язаний із процесом європейської інтеграції України. Гармонізація національного законодавства із нормативно-правовими актами Європейського Союзу у сфері цифрової економіки створює передумови для інтеграції українських підприємств у європейський цифровий ринок. Це сприяє розширенню торговельних можливостей українських компаній та підвищує рівень їхньої конкурентоспроможності.

Важливим напрямом розвитку електронної торгівлі є також підтримка цифрового підприємництва та інноваційної діяльності. Використання сучасних цифрових технологій дозволяє підприємствам створювати нові бізнес-моделі, що базуються на використанні електронних платформ,

онлайн-сервісів та цифрових маркетингових інструментів. У результаті цього формуються нові сегменти економіки, що сприяє підвищенню рівня інноваційності національної економіки.

Висновки

Проведене дослідження дозволило встановити, що електронна торгівля є складною системою економічних відносин, яка охоплює широкий спектр торговельних операцій, що здійснюються із використанням цифрових технологій. Вона включає різні моделі взаємодії між учасниками ринку, серед яких найбільш поширеними є взаємодія між підприємствами, між підприємствами та споживачами, а також між окремими споживачами. Використання електронних платформ дозволяє суттєво скоротити транзакційні витрати, прискорити процес укладання торговельних угод та підвищити ефективність управління торговельними операціями.

Аналіз глобальних тенденцій розвитку електронної торгівлі свідчить про її стабільне та швидке зростання у світовому масштабі. Протягом останнього десятиліття обсяги електронної торгівлі у світі демонструють постійне зростання, що пов'язано з поширенням мережі Інтернет, розвитком мобільних технологій та активним використанням цифрових платформ у торговельній діяльності. Особливо важливим є зростання ролі транскордонної електронної торгівлі, яка сприяє розширенню міжнародних торговельних потоків та формуванню нових моделей глобальної економічної взаємодії.

Дослідження розвитку електронної торгівлі у країнах, що розвиваються, показало, що цей сектор відіграє важливу роль у модернізації їхніх економік та інтеграції у світову систему міжнародної торгівлі. У багатьох країнах Азії, Латинської Америки та Африки електронна комерція стала одним із ключових драйверів економічного зростання, оскільки дозволяє підприємствам розширювати доступ до міжнародних ринків та підвищувати ефективність бізнес-процесів. Водночас розвиток електронної торгівлі у цих країнах значною мірою залежить від рівня розвитку цифрової інфраструктури, інституційного середовища та доступності сучасних технологій.

Аналіз сучасного стану розвитку електронної торгівлі в Україні показав, що цей сектор демонструє стабільну тенденцію до зростання та має значний потенціал для подальшого розвитку. Поширення цифрових технологій, зростання кількості користувачів мережі Інтернет та розвиток електронних торговельних платформ сприяють формуванню сучасного ринку електронної комерції в Україні. Важливу роль у розвитку електронної торгівлі відіграє діяльність національних електронних

платформ, розвиток системи електронних платежів та модернізація логістичної інфраструктури.

Подальший розвиток електронної торгівлі в Україні пов'язаний із використанням її потенціалу для посилення міжнародної економічної інтеграції. Розвиток цифрового експорту, інтеграція українських підприємств у глобальні електронні торговельні платформи, формування сучасної цифрової інфраструктури та гармонізація законодавства із міжнародними стандартами створюють передумови для підвищення ролі України у глобальній системі електронної торгівлі.

Список використаних джерел:

1. Баула О.В. Розвиток електронної комерції та її вплив на міжнародний бізнес. *Простір економіки*. 2024. № 3. С. 45–52. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1567>
2. Коба О. Інтернет-торгівля в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Молодий вчений*. 2024. № 6. С. 118–123. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6321>
3. Козуб В.О. Підприємництво та торгівля в умовах цифрової трансформації економіки. *Економічний простір*. 2025. № 185. С. 95–102. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/36671/1/Стаття.pdf>
4. Крилов Д.В. Основні аспекти стимулювання розвитку електронної комерції в Україні. *Підприємництво та інновації*. 2025. № 18. С. 27–34. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2025-18-03-05>
5. Максютенко І. Аналіз тенденцій розвитку електронної комерції у світовій економіці. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. С. 114–121. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4275>
6. Сусіденко В.Т., Сусіденко О.В. Комплексне забезпечення інформаційної безпеки як передумова інноваційного розвитку готельно-ресторанного бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2025. № 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-96>
7. Chaffey D. *Digital Business and E-commerce Management*. London : *Pearson Education*, 2022. 704 p.
8. Laudon K.C., Traver C.G. *E-commerce 2023: Business, Technology, Society*. New York : *Pearson Education*, 2023. 912 p.
9. OECD. *Digital Economy Outlook 2023*. Paris : Organisation for Economic Co-operation and Development, 2023. URL: <https://www.oecd.org/digital/digital-economy-outlook/>
10. UNCTAD. *Digital Economy Report 2024*. Geneva : United Nations

References:

1. Baula O. (2024) Rozvytok elektronnoi komertsii ta yii vplyv na mizhnarodnyi biznes [Development of e-commerce and its impact on international business]. *Prostir ekonomiky*, no. 3, pp. 45–52. Available at: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1567>

2. Koba O. (2024) Internet-torhivlia v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Internet trade in Ukraine: current state and prospects]. *Molodyi vchenyi*, no. 6, pp. 118–123. Available at: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6321>
3. Kozub V. (2025) Pidpryemnytstvo ta torhivlia v umovakh tsyfrovoi transformatsii ekonomiky [Entrepreneurship and trade in the digital transformation economy]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 185, pp. 95–102. Available at: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/36671/1/Стаття.pdf>
4. Krylov D. (2025) Osnovni aspekty stymuliuвання rozvytku elektronnoi komertsii v Ukraini [Key aspects of stimulating e-commerce development in Ukraine]. *Pidpryemnytstvo ta innovatsii*, no. 18, pp. 27–34. Available at: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2025-18-03-05>
5. Maksiutenko I. (2024) Analiz tendentsii rozvytku elektronnoi komertsii u svitovii ekonomitsi [Analysis of trends in the development of e-commerce in the global economy]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 62, pp. 114–121. Available at: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4275>
6. Susidenko V., Susidenko O. Comprehensive provision of information security as a prerequisite for innovative development of hotel and restaurant business. *Economy and Society*, no. 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-96>
7. Chaffey D. (2022) *Digital Business and E-commerce Management*. London: *Pearson Education*.
8. Laudon K.C., Traver C.G. (2023) *E-commerce 2023: Business, Technology, Society*. New York: *Pearson Education*.
9. OECD (2023) *Digital Economy Outlook 2023*. Paris: OECD Publishing. Available at: <https://www.oecd.org/digital/digital-economy-outlook/>
10. UNCTAD. *Digital Economy Report 2024*. Geneva : United Nations